

Kendokampioen, rouwdouwer met paardenstaart én filosoof op de Erasmus Universiteit. Dr. Henk Oosterling is een kind van de stad. Hem kan de Rotterdam Lezing van 2004 wel worden toevertrouwd. Even voorstellen. „Of men dit soft geur vindt, interesseert me geen zak.”

Door Wessel Penning

Het gaat goed met de stad, zegt dr. Henk Oosterling. Het gaat zelfs uitstekend, zegt hij. En hij begint te schateren. „Als ik de verhalen van het gemeentebestuur moet geloven gaat 't een stuk beter met de stad. De veiligheid bijvoorbeeld. Gaat stukken beter. Haha-ha.”

Is dit cynisme?

„Kijk, ze vertellen natuurlijk niet waar het niet goed gaat. Maar goed, als ze zeggen dat het veiliger is geworden, dan is het veiliger geworden. Op Centraal Station is het tegenwoordig OK. In Tarwewijk en Millinxbuurt is het ook minder onveilig dan voorheen, maar nog niet jofel. De repressie heeft zijn vruchten afgeworpen. Maar ondertussen wordt wel het openbaar vervoer afgebouwd.”

Oh?

„Ze schrappen buslijnen alsof het niets is. Ik ben nog jong, van 1952. Kan nog fietsen. Maar als ik straks ouder word dan... Op deze manier houd je een stadscentrum volgepropt met auto's, met verbeten koppen achter het stuur. Ik ben voor structurele oplossingen. Een gratis openbaar vervoer. Een enorme financieel-structurele ingreep die...”

...niet haalbaar is?

„Alles is haalbaar. Wat denk je dat zo'n operatie in Irak kost? Het gaat om prioriteiten. Een vrij openbaar vervoer kost vier miljard. Dat geld kan je ergens vandaan halen. Of door berekenen naar de belastingbetaler natuurlijk. Gratis openbaar vervoer zou iedere burger van Nederland per dag 1,68 euro kosten. Maar daarvoor mag je dan wel gratis door Nederland reizen. De verkeersdoden zijn bovendien een van de grootste wereldproblemen, dus waar hebben we het over.”

Kendokampioen

Henk Oosterling dus, filosoof op Erasmus. Een zwever, een studeerkamergeleerde? Oh nee. Een *concreto*. Hier zit een denker met een woordenschat vol Rotterdamse rollende erren. Een vent met een paardensartaar. Een voormalig kendokampioen, maar ook zonder zwaard voor niets en niemand bang. Hier spreekt – op een fijn flatje op het Noordereiland – een jongen, die groot groeide in een Rotterdams arbeidersgezin en zo als vanzelf de taal van het volk sprak. De bek is groot en de ideeën van deze voormalige mulo-knaap zijn af en toe opzienbarend. Over het standbeeld van Kabouter Buttplug bijvoorbeeld. Dat kunstwerk van de kerstman 'met de reetstoker' dat Rotterdam zo verdeelt, maar als een protest tegen de smakeloze consumptie-maatschappij moet worden gezien, zou Oosterling het liefst middenin de Koopgoot planten. „Dan heb je lef!”

Op 12 mei spreekt Henk Oosterling in het Bibliotheektheater de Rotterdam Lezing uit. Op de opiniepagina van deze krant laat hij – om reacties van lezers op te roe-

pen – reeds volgende week zijn licht schijnen over de staat van Rotterdam. Praten over de stad, het is Henk Oosterling wel toevertrouwd. En vergeet een ding vast niet: Hij gelooft nog in deze stad. Met heel zijn hart.

Oosterling: „In de statistieken voert deze stad, zoals bekend, de verkeerde lijstjes aan. Alles wat jong, ongetrouwd en gekleurd is blijft hier wonen. Alles wat ouder, bovenmodaal en wit is, zou wegtrekken. Dat heeft de stad een naar imago bezorgd. Maar ondertussen – en dat hoor je te weinig – is Amsterdam in cultureel opzicht naar de kroon gestoken en noemen kunstenaars het klimaat hier relaxter dan in Amsterdam. Rotterdam begint een betere naam te krijgen. De jongerencultuur!”

Oosterling houdt dan een gepassioneerde lofzang op de Rotterdamse jeugd, die in allerlei verschijningsvormen – rap, hiphop, maar ook 'hogere vormen van kunst' – misschien wel tot de creatiefste van het land behoort. Maar helaas halen vooral pro-

bleemgroepen de publiciteit. Dat de overheid deze groepen op een repressief beleid tracteert, begrijpt hij wel, maar tegelijk zou op dezelfde groep een stimulerend cultuurbeleid moeten worden afgevuurd. „Laten we nu eens de nadruk leggen op de creatieve ontwikkeling van de jongeren, die nu alleen via repressie in beeld komen.”

Het klinkt wel erg idealistisch. Je zou kunnen zeggen: Een snertjoch is een snertjoch.

Filosoof dr. Henk Oosterling vindt dat het 'uitstekend' gaat met deze stad: 'Hahaha'

Als door een adder gebeten: „Prietpraat. Blijf dat maar zeggen, dan hoeft je er verder niets aan te doen.”

Politici van vandaag zullen uw pleidooi soft vinden.

„Interesseert me geen zak. Is hun probleem. Je kan wel kordaat optreden, maar als je de verkeerde analyses maakt, heb je niets. Ik

geloof wel dat enige correctieve repressie in deze stad noodzakelijk was geworden. Als stadsbestuur kom je ermee weg, je scoort. Maar hoelang houdt je dit vol? Je kunt niet aan de gang blijven. Er moet iets positiefs tegenover staan.”

Raymann

Stokpaardjes van Oosterling: het gemêleerde uitgaanscircuit van Rotterdam, de zo zwartwitte kunstwereld, het multiculturele volk dat de shows van Raymann

bezoekt of de Marokkaanse filmkraker Shouf Shouf Habibi. Volgens de filosoof bewijzen zulke verschijnselen dat in Rotterdam meer gebeurt dan wat

de achterhaalde tegenstelling tussen allochtonen en autochtonen suggereert en dat onder jongeren als vanzelf een grootstedelijke cultuur is ontstaan.

Is dit nu niet wat te positief gesteld. Over Shouf Shouf Habibi kwamen ook verhalen dat het tijdens een voorstelling uit de hand liep.

'Fortuyn heeft Rotterdam de ogen geopend'

Geïrriteerd: „Ja, dat is waar de media op inzoomen. Maar 't is maar één keer gebeurd. Zulke mensen heb je in alle milieus. Mijn eigen milieu van vroeger, of die hooligans van tegenwoordig. Lekkere jongens zeg.”

Maar is het uitgaanscircuit wel zo gemêleerd?

„Wie komen op Off Corso af wanneer daar rappers komen? Wie? Wie komen naar Nighttown voor Khaleb? Wie?”

Maar er heerst nog een soort apartheid. De groepen leven nog erg langs elkaar heen. Wit bij wit, zwart bij zwart.

„Nog wel. Nog steeds worden ze bevestigd in elkaars etniciteit, maar het gaat om cultuur. En cultuur heeft niets met kleur of etniciteit te maken. Cultuur deel je met andere mensen. Die maak je zelf in gezamenlijke activiteiten. Daarom is cultuurparticipatie zo belangrijk.”

Hij zegt dat hij nooit zo heeft gelooft in multiculturele dromen en het daaruit voortgekomen beleid dat de groepen vanuit de eigen gebruiken elkaar vanzelf wel zouden vinden in de grote stad. Hij voert een korte sketch op. Speelt de subsidiegever die genereus wat bankbiljetten overhandigt aan de op zijn kantoor verschijnende allochtoon. „Hier! Ga maar lekker volksdansen,” zegt de 'subsidiegever' tegen de verslaggever die in de rol van allochtoon wordt gedrongen. Na de sketch volgt de les.

Oosterling: „Als iedereen in zijn eigen cultuur blijft zitten, kom je niet verder. Zo'n activiteit als volksdansen benadrukt de identiteit alleen maar. Het gaat niet om het multiculturele, maar om het interculturele, om wat er tussen de culturen gebeurt. Over dat spanningsveld, vooral over de eventuele conflicten en problemen. Je moet die problemen – zoals Raymann bijvoorbeeld doet – bespreekbaar maken.”

Leefbaar

Problemen zat in Rotterdam en Oosterling heeft slecht nieuws:

Problemen zullen er altijd zijn in ruig Rotterdam. „Dit is een grote stad, dus houd je altijd een percentage ellende en onveiligheid. En als je daar niet tegen kan, moet je op een dorp in de Achterhoek gaan wonen. Ik geloof niet in een harmoniemodel. Het leven in een stedelijke agglomeratie zal altijd problemen met zich meebrengen.”

Hoe leefbaar kan deze stad worden?

„Dat kan ik niet zeggen. Maar om te beginnen moet het debat niet langer om de tegenstelling tussen alloctonen en autoctonen gaan.”

Pim Fortuyn heeft de stad op zijn kop gezet.

„Dat kun je wel zeggen ja. Iedereen is zich rotgeschrokken en dat is goed geweest. Ik was het voor zeventig procent met de voorstellen van Fortuyn eens, niet met zijn politieke visie. Hij legde de vinger op de zere plek: het openbaar bestuur, de lulcultuur waarin iedereen elkaar dekt. Hij pleitte, zoals iedere weldenkende korpschef, bovendien voor legalisering van drugs. Uitstekend! Hij was voor gratis openbaar vervoer. Uitstekend! Hij was voor een generaal pardon. Uitstekend. Maar hij was ook voor de afbouw van de verzorgingsstaat en voor het afbreken van volkstuintjes voor bovenmodale woningbouw. Dat kregen de mensen pas achteraf door. Toen Fortuyn dood ging, dacht ik: Jammer! Want ik had hem dit zo graag zien doen. Hoe het zou zijn afgelopen? Hij zou zijn vingers hebben gebrand. Maar hij heeft Rotterdam wel de ogen geopend.”

En nu bent u optimistisch over de toekomst van de stad?

„Nee, realistisch. Ik zie de enorme potentie. Rotterdam was een werkstad en is in vijftien jaar tijd een culturele stad geworden. Een stad met reële problemen, dat wel. Maar zo'n gevoel van onveiligheid bijvoorbeeld is iets anders dan de feitelijke onveiligheid. Nu de gemeente de publiciteit haalt met het nieuws dat het veiliger wordt,

voelen mensen zich opeens veiliger.”

Maar het is te gemakkelijk om onveiligheidsgevoelens als gezeur van bange mensen te beschouwen.

„Er zijn natuurlijk onveilige plekken. Vraag het mijn vriendin, mijn dochter – iedereen weet het. Iedereen weet waar. De Millinxbuurt, de Tarwewijk, CS, de Kruiskade. Maar in Hillegersberg is het onveiligheidsgevoel ook bijzonder groot. Daar voelen de mensen de horden al komen: De migranten!”

Jaren vijftig

De staat van de stad in het jaar 2025, Oosterling is niet pessimistisch. In 2025 is hij bij leven en welzijn een mondige oudere van tegen de tachtig en kan hij – nog beter dan nu – beschrijven hoe Rotterdam veranderd is. En óf het veranderd is, want zo snel gaan die dingen nu ook weer niet. Die soms door zedenpredikers zo bewierookte jaren vijftig bijvoorbeeld, zo anders dan nu waren die nu ook weer niet. En hij beschrijft het Rotterdam van zijn jeugd.

„Ook toen had je jeugdbendes, vielen er soms doden en waren er illegale circuits. Ook toen gooiden mensen zelf zomaar een zak patat op straat. En er werd veel geknokt. Op straat – ja, mijn vader ook – en in huiskamers werd geslagen. Dat geweld van nu is dus niets nieuws, in die zin is het leven in zo'n wijk vergelijkbaar. Wel is natuurlijk het wapengebruik geïntensiveerd en is de sociale controle afgenomen. Waar nu de schotelantennes aan de gevels hangen, hingen toen de spionnetjes. Ons gevoel van onveiligheid is natuurlijk groter geworden omdat we meer te verliezen kregen. We hebben het zo goed hè. We hebben zoveel te verliezen. Daarom willen autoctonen geen verantwoordelijkheid meer nemen voor wat er op straat gebeurt. En vergeet niet, Rotterdammers willen altijd kankeren. Maakt ze niks uit, als ze maar kunnen kankeren. Maar ik zou zeggen: Kijk eens naar jezelf. Filosofen noemen dat: zelfreflectie.”

Henk Oosterling, op zijn dak op het Noordereiland: 'Als iedereen in zijn eigen cultuur blijft zitten, kom je niet verder'

Foto Jaap Rozema
Rotterdams Dagblad